

Postup při vyřizování písemností orgánem veřejné moci v souvislosti s datovými schránkami, konverzí dokumentů a elektronickou spisovou službou

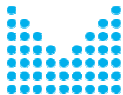
I. pohled adresáta veřejné správy (fyzická osoba, právnická osoba)

Způsoby, kterými lze učinit **podání** (úkon směřující vůči orgánu veřejné moci), upravují procesní předpisy.¹ Podání je obecně možno učinit písemně (resp. v listinné podobě), ústně do protokolu nebo elektronicky se zaručeným

¹ Podle § 37 odst. 4 správního řádu je *podání možno učinit písemně nebo ústně do protokolu anebo v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem. Za podmínky, že podání je do 5 dnů potvrzeno, popřípadě doplněno způsobem uvedeným ve větě první, je možno je učinit pomocí jiných technických prostředků, zejména prostřednictvím dálkopisu, telefaxu nebo veřejné datové sítě bez použití zaručeného elektronického podpisu*. Správní řád v této části na zavedení datových schránek přímo nereaguje, na rozdíl od zákona č. 337/1992 Sb. Podle § 21 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb. *stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon, podávají daňové subjekty o své daňové povinnosti příslušnému správci daně přiznání, hlášení a vyúčtování na předepsaných tiskopisech. Toto podání lze učinit i datovou zprávou ve struktuře a tvaru zveřejněném správcem daně, která je opatřena zaručeným elektronickým podpisem, nebo která je **odeslána prostřednictvím datové schránky***. Podle § 21 odst. 3 citovaného zákona *lze jiná podání v daňových věcech, jako jsou oznámení, žádosti, návrhy, námítky, odvolání apod., učinit buď písemně nebo ústně do protokolu nebo datovou zprávou, která je opatřena zaručeným elektronickým podpisem, nebo která je **odeslána prostřednictvím datové schránky***. Tato úprava vytváří legislativní předpoklad pro propojení systému datových schránek s již existující a úspěšnou formou komunikace v oblasti daní prostřednictvím „Daňového portálu“, v jehož rámci již v současné době existují tzv. daňové informační schránky.

Způsoby, kterými lze učinit podání podle občanského soudního řádu, jsou uvedeny v § 42 tohoto zákona. *Podání je možno učinit písemně nebo ústně. Písemné podání se činí v listinné nebo elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě, telegraficky nebo telefaxem. Ústní podání se činí do protokolu.*(odst. 1). *Podání obsahující návrh ve věci samé učiněné telegraficky je třeba písemně doplnit nejpozději do tří dnů, je-li písemné podání učiněno telefaxem nebo v elektronické podobě, je třeba v téže lhůtě jej doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním shodného znění. K těmto podáním, pokud nebyla ve stanovené lhůtě doplněna, soud nepřihlíží. Stanoví-li to předseda senátu, je účastník povinen soudu předložit originál (písemné podání shodného znění) i jiných podání učiněných telefaxem.* (odst. 3) *V případě podání v elektronické podobě opatřeného zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu podle odstavce 3 (odst. 5).*

Jako další příklad lze uvést způsoby podání stanovené zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. *Nestaví-li tento zákon jinak, lze podání nebo jiný úkon podle tohoto zákona nebo ve věcech pojistného podle zvláštního zákona (zákon č. 589/1992 Sb.) učinit písemně nebo ústně do protokolu anebo v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb (§ 123e odst. 1). V elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem lze učinit i ta podání, pro která je předepsán tiskopis [§ 123e odst. 2 písm. b) zákona č. 582/1992 Sb.]*.

elektronickým podpisem. Výjimečně je stanovena povinnost činit úkony výlučně elektronicky.²

Zákon č. 300/2008 Sb. upravuje v § 18 novou formu provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci. **Úkonům, které jsou činěny prostřednictvím datových schránek, je přiznána ekvivalence k úkonům učiněným v listinné podobě.** Některé procesní předpisy již výslovně reagují na zavedení institutu datových schránek (§ 21 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, který byl novelizován zákonem č. 301/2008 Sb.).

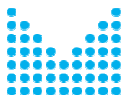
1. odesílatel – elektronické podání

a) má zpřístupněnou datovou schránku

Osoba, která má zpřístupněnou datovou schránku, může (ale nemusí) provádět úkon vůči orgánu veřejné moci prostřednictvím datové schránky, umožňuje-li to povaha úkonu

(§ 18 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb.). **Způsoby podání upravují jednotlivé procesní předpisy** (viz výše). Zákon č. 300/2008 Sb. vymezil okruh osob, jimž jsou datové schránky zřizovány povinně (např. právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku), nezakládá však povinnost těchto subjektů využít systému datových schránek pro podání činěná vůči orgánům veřejné moci. Nadále tedy zůstává zachována možnost učinit podání v listinné podobě prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, osobně na podatelnu, elektronicky na adresu elektronické podatelny úřadu, a to i tehdy, pokud by povaha podání umožnila učinit je prostřednictvím datové schránky a fyzická či právnická osoba ji má zřízenou. Cílem zavedení institutu datových schránek je, aby komunikace s orgány veřejné moci probíhala v co nejširším rozsahu elektronicky, pokud je to z povahy věci možné. Povinně jsou datové schránky zřizovány především těm subjektům, u nichž lze přepokládat běžné využívání informačních technologií. Fyzické a právnické osoby mohou být motivovány k využívání systému datových schránek pro podání orgánům veřejné moci možnostmi využít elektronických formulářů, které bude systém schopen přepravovat, nebo větší bezpečností dopravované zprávy.

² Např. podle § 5 odst. 2 vyhlášky č. 201/2005 Sb., o statistice vyváženého a dováženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropských společenství se *celnímu úřadu výkazy pro Intrastat předávají, pokud není dále stanoveno jinak, elektronicky způsobem a za podmínek jím stanovených a zveřejněných na úřední desce Celní správy České republiky. Písemně na tiskopisech v listinné podobě se mohou výkazy pro Intrastat předávat celním úřadům jen v případech, ve kterých zpravodajská jednotka (tj. fyzická nebo právnická osoba povinná k dani z přidané hodnoty nebo identifikovaná k dani z přidané hodnoty v České republice, která je povinna k poskytování informací podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy) vykazuje za jedno referenční období údaje o odeslaném nebo o přijatém zboží maximálně na 15 číslovaných řádcích příslušného tiskopisu, zpracovaných na jednom listě.*

Činit prostřednictvím datové schránky i podání, pro která je jinak předepsáno použití tiskopisu, bude možné tehdy, pokud nepůjde o tiskopisy, jejichž vzory jsou stanoveny právním předpisem³. Chybí totiž obecná úprava odpovídající § 123e odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.⁴ Tiskopisy obsahující zajišťovací prvky by teoreticky bylo možné po vyplnění konvertovat [dle § 25 odst. 1 písm. e) zákona č. 300/2008 Sb. obsahuje ověřovací doložka údaj o tom, zda vstup obsahuje zajišťovací prvek], bude nicméně záviset na jejich povaze (např. tiskopis pozvání dle § 180 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, slouží po ověření jako doklad o některých skutečnostech a předkládá se např. při hraniční nebo pobytové kontrole).

Podání prostřednictvím datové schránky nebude možné učinit, pokud zvláštní zákon stanoví povinnost učinit je jiným konkrétním způsobem (např. osobní podání žádosti o udělení víza dle § 170 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb.).

Podání učiněné fyzickou či právnickou osobou prostřednictvím datové schránky, zásadně nebude muset být opatřeno zaručeným elektronickým podpisem, neboť autenticitu dokumentu zajistí samotný systém datových schránek. Úkon učiněný oprávněnou osobou (§ 8 odst. 1 až 4, odst. 6 zákona č. 300/2008 Sb.) prostřednictvím datové schránky má dle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb. stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob (např. podpis dvou jednatelů společnosti s ručením omezeným). V takovém případě by musely být k datové zprávě připojeny zaručené elektronické podpisy všech takových osob. Stanoví-li zvláštní zákon povinnost opatřit podání úředně ověřeným podpisem ve smyslu zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování

³ Např. vyhláška č. 384/2002 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o zbraních, vyhláška č. 642/2004 Sb., kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech, příloha č. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)

⁴ § 123e odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. zní:

„(2) Je-li podle tohoto zákona nebo ve věcech pojistného podle zvláštního zákona pro podání nebo jiný úkon předepsán tiskopis, lze podání nebo jiný úkon učinit též

a) se souhlasem příslušného orgánu sociálního zabezpečení na počítačové sestavě, která má údaje, obsah i uspořádání údajů shodné s předepsaným tiskopisem,

b) v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem^{68a)} založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb, pokud z charakteru podání nebo jiného úkonu vyplývá, že je lze učinit v elektronické podobě; příslušný orgán sociálního zabezpečení je povinen zveřejnit tyto tiskopisy v elektronické podobě, přičemž je povinen tyto tiskopisy zveřejnit vždy na portálu veřejné správy^{66a)},

c) pomocí produktu výpočetní techniky, který je co do údajů, formy a formátu shodný s předepsaným tiskopisem, je-li právnickou nebo fyzickou osobou stvrzeno vytvoření tohoto produktu, nebo

d) se souhlasem příslušného orgánu sociálního zabezpečení pomocí produktu výpočetní techniky, který je co do údajů shodný s předepsaným tiskopisem.“

pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování)⁵, nebude možné systému datových schránek využít.

Bude-li podání činit prostřednictvím datové schránky zástupce na základě plné moci, plná moc k zastupování bude muset být podepsána zmocnitelem. Plná moc v podobě elektronického dokumentu bude buď podepsána zaručeným elektronickým podpisem zmocnitele nebo půjde o výstup autorizované konverze.

Orgány veřejné moci musí své úřední dokumenty zasílané datovými schránkami opatřovat zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb, pokud tak procesní předpis stanoví.⁶

b) nemá zpřístupněnou datovou schránku

V tomto případě musí podatel využít jiný způsob podání. Pokud bude využívat pouze běžnou elektronickou poštu, bude postupovat např. podle § 37 odst. 4 správního řádu (tedy buď učiní podání elektronicky podepsané zaručeným elektronickým podpisem nebo učiní podání bez zaručeného elektronického podpisu a následně je do pěti dnů stanoveným způsobem potvrdí). Tato podání opatřená zaručeným elektronickým podpisem jsou podle § 11 odst. 3 zákona č. 227/2000 Sb. orgány veřejné moci přijímána prostřednictvím elektronické podatelny. Organizačně technická opatření související s provozováním elektronické podatelny vyplývají z nařízení vlády č. 495/2004 Sb. Postupy orgánů veřejné moci uplatňované při přijímání a odesílání datových zpráv prostřednictvím elektronické podatelny stanoví vyhláška č. 496/2004 Sb.

⁵ Např. prohlášení o zvolení jména - § 67 odst. 1 písm. e) zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, žádost o poskytnutí údajů občanovi staršímu 15 let, které jsou k jeho osobě vedeny v evidenci občanských průkazů - § 18a odst. 3 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech.

⁶ Viz § 69 odst. 3 správního řádu nebo § 40b odst. 3 občanského soudního řádu. § 69 odst. 3 správního řádu zní:

„Pokud se na žádost účastníka má rozhodnutí doručit elektronicky, vyhotoví úřední osoba, která za písemné vyhotovení rozhodnutí odpovídá, jeho elektronickou verzi s tím, že na místě otisku úředního razítka vyjádří tuto skutečnost slovy "otisk úředního razítka" a dokument podepíše svým zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.“

§ 40b odst. 3 občanského soudního řádu zní:

„Nestanoví-li zákon jinak, elektronicky vyhotovený úkon soudu opatří předseda senátu nebo ten, kdo ho z pověření předsedy senátu nebo podle zákona učinil, svým zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb (dále jen „uznávaný elektronický podpis“).“

Ustanovení § 32 odst. 2 písm. g) zákona o správě daní a poplatků stanoví jako jednu z náležitostí rozhodnutí *vlastnoruční podpis pověřeného pracovníka správce daně s uvedením jména, příjmení a funkce a otisk úředního razítka se státním znakem; tuto náležitost lze nahradit zaručeným elektronickým podpisem pracovníka a jeho kvalifikovaným certifikátem.*